

Federale verkiezingen 2007

Memorandum van de milieubeweging

Een krachtig, doordacht en stabiel milieubeleid versterkt de maatschappelijke ontwikkeling. Landen die zulk milieubeleid voeren scoren het hoogst op de economische parameters. De verenigde Vlaamse, Brusselse en Waalse milieukoepels (B.B.L., Bral, I.E.B. en I.E.W) en hun voornaamste lidorganisaties (Greenpeace, Natuurpunt/Natagora, WWF) pleiten in dit gezamenlijk memorandum voor zulk gedreven milieubeleid. Zij vragen alle democratische partijen het leefmilieu hoger op de agenda te plaatsen. Het milieubeleid beperkt zich hierbij niet tot de loutere bevoegdheid van de minister van leefmilieu maar raakt het regeerbeleid in de breedte. De 13 voorstellen die hieronder worden opgesomd vormen even vele uitnodigingen om te investeren in een betere toekomst. De tijd waarin economie en ecologie als elkaars tegenpolen werden behandeld moet voorgoed worden achtergelaten.

1. Vorm een 'klimaatregering'

Nooit was het maatschappelijk draagvlak voor een krachtig klimaatbeleid zo groot als vandaag. De milieu- en natuurbeweging verwacht dan ook van de komende federale regering dat zij van **klimaatbeleid** een **topprioriteit** maakt. De volgende regering moet een 'klimaatregering' zijn met een klimaatminister en een ministercomité voor het klimaat op niveau van het kernkabinet, dat systematisch zorgt voor de integratie van het klimaatbeleid in de diverse departementen, van energie over fiscaliteit en mobiliteit tot economische ontwikkeling.

De klimaatregering moet **duidelijke doelstellingen vastleggen** en planmatig tewerk gaan. België kan nog ontzettend veel energie besparen in haar huizen, gebouwen, energiecentrales en op de weg. Ook de industrie en de landbouw moeten nog grote stappen vooruit zetten om minder energie-intensief te worden. Tegen 2020 moet de uitstoot van broeikasgassen in de industrielanden met 30 % omlaag. Energiebesparing en hernieuwbare energie zijn de instrumenten die we zullen gebruiken om die doelstelling te halen. Als we de inspanningen verdelen tussen de Europese lidstaten, zal België minstens de gemiddelde Europese doelstelling op zich nemen. We kunnen aanvullend ook investeren in schone CO₂-projecten in het buitenland, maar dan wel alleen in projecten die reëel bijdragen aan duurzame ontwikkeling in het Zuiden. Om dezelfde reden willen we de inzet van biobrandstoffen beperken tot toepassingen met een hoog energierendement en zonder ongewenste effecten in eigen land of in het Zuiden

Naast maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, moet onvermijdelijk nu reeds aandacht besteed worden aan **gevolgen van de klimaatverandering**. De gevolgen voor

mens, economie en volksgezondheid, natuur en biodiversiteit zijn aanzienlijk. De grootste slachtoffers zullen de economisch zwakkeren zijn. Daarom moet er een globaal plan komen waarin de verschillende beleidsniveaus in dit land samenwerken. De natuur- en milieubeweging wijzen hierbij onder meer op de noodzaak van natuurbuffers.

2. Behoud de wet op de kernuitstap

Het klimaatbeleid mag geen excuus zijn voor het terugdraaien van de wet op de kernuitstap. Massale, centrale elektriciteitsproductie door kernenergie is er een van de oorzaken van, dat ons land aan de staart bengelt wat betreft hernieuwbare energie en energiebesparing, de twee belangrijkste instrumenten om de klimaatverandering tegen te gaan. Kernenergie vormt geen duurzaam alternatief. De problemen met kernenergie (kernafval, veiligheid, proliferatie, ...) zijn bovendien immens.

De wet op de kernuitstap moet worden behouden. Er kan geen sprake zijn van de verlenging van de levensduur van de bestaande centrales. De toekomstige elektriciteitsvoorziening van ons land moet door de volgende regering actief worden voorbereid, door te investeren **in energiebesparing en hernieuwbare energie**. Intermediaire fossiele elektriciteitsopwekking moet gebeuren in moderne installaties met hoog rendement, bij voorkeur in combinatie met warmteproductie. De zogenaamde 'vierde generatie' kerncentrales horen de komende kwarteeuw niet tot de realistische scenario's, en zijn ook daarna niet nodig en niet wenselijk. Het nucleaire onderzoek moet zich toespitsen op de zo veilig mogelijke berging van het kernafval, en op de ontmanteling van de kerncentrales. Bovenal moeten middelen voor onderzoek en ontwikkeling worden geïnvesteerd in toekomstgerichte hernieuwbare energiebronnen en strategieën voor energiebesparing. Wij willen natuurlijk niet dat er verder geïnvesteerd wordt in de uitbreiding van de capaciteit van de kerncentrales..

Door de versnelde afschrijving van de kerncentrales in het verleden worden vandaag buitengewone winsten gemaakt. Die moeten via een **heffing op afgeschreven installaties** worden gerecupereerd en geïnvesteerd in het nieuwe energiebeleid, met inbegrip van de noodzakelijke sociale begeleidingsmaatregelen.

3. Vergroen de fiscaliteit

Vergroening van de fiscaliteit vormt de sleutel tot een performant beleid inzake energie, klimaat en behoud van natuurlijke rijkdommen en kan bijdragen tot een betere integratie van het milieubeleid in het economisch beleid. Het volstaat niet om, zoals de voorbije jaren gebeurde, de 'vergroening van de fiscaliteit' in het regeerakkoord in te schrijven. De achterstand van België in het Europese peloton kan slechts worden weggewerkt indien er van meet af aan een doordacht beleid wordt gevoerd dat **lasten op arbeid verschuift naar lasten op milieuvervuiling, het gebruik van natuurlijke rijkdommen en energie**. Deze verschuiving moet structureel, stapsgewijs en planmatig moeten worden doorgevoerd. Ze moet een positieve sociale- en milieu-impact genereren. Tijdens de volgende legislatuur moet deze verschuiving meetbaar worden. Bovendien moet er een inventaris worden gemaakt van milieuschadelijke subsidies en moeten deze worden teruggedrongen.

Naast de algemene verschuiving van lasten op arbeid naar lasten op energie/vervuiling/natuurlijke rijkdommen kunnen er ook specifieke economische instrumenten worden ingezet in bepaalde sectoren of domeinen. Er moeten weldoordachte heffingen/boni komen in het kader van afvalpreventie. De fiscaliteit van het verkeer moet grondig worden gereorganiseerd (zie verder). Het kadastraal inkomen moet worden gekoppeld aan de energieprestaties van de woning. Naast de eis voor een Europese of

internationale regeling, kunnen alvast de binnenlandse vluchten onderworpen worden aan een kerosinetaks.

4. Zet in op biodiversiteit

De Europese doelstelling om de achteruitgang van soorten tegen 2010 te stoppen, vraagt ook bijkomende inspanningen van de federale overheid. De uitvoering van de **nationale strategie biodiversiteit** met de opmerkingen van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling is daarvoor een goed instrument. Special aandacht moet gaan naar de directe gevolgen van de klimaatwijziging gecombineerd met het probleem van de invasieve soorten.

België moet verder de engagementen waarmaken die verbonden zijn het biodiversiteitsverdrag, o.a. de strijd tegen de biopiraterij en de handel in beschermde dieren en planten.

De volgende regering moet eindelijk ook eens werk maken van het schrappen van de bos- en natuurvriendelijke bepalingen in bijvoorbeeld de pachtwet en het veldwetboek.

5. Voer een ecologisch productbeleid

Er moet eindelijk werk worden gemaakt van een **federale strategie voor het productbeleid**. Jaar na jaar wordt een dergelijke strategie aangekondigd, maar men blijft dit steeds vooruit schuiven. Een geïntegreerd productbeleid zal verschillende instrumenten zo optimaal mogelijk inzetten en op elkaar afstemmen. Concrete doelstellingen op vlak van afvalpreventie, energiebesparing en het vermijden van schadelijke stoffen moeten worden vooropgesteld, rekening houdend met de gehele **levenscyclus van het product**. Vervolgens dient de juiste mix van juridische, economische en sociale instrumenten worden ontwikkeld om deze doelstellingen te realiseren. Specifiek willen we dat de federale regering zorgt dat de Europese norm voor de CO₂-uitstoot van de nieuwe wagens voor 2012 op 120 g CO₂/km wordt gezet, en tegen 2020 op 80 g CO₂/km. Bovendien kan de overheid voor nieuwe elektrische toestellen de '1 watt norm' invoeren. Deze norm, die eveneens door het Internationaal Energie Agentschap naar voren geschoven wordt, zorgt ervoor dat toestellen in standby maximaal 1 watt mogen verbruiken

6. Kies voor duurzaam openbaar vervoer

Ons land heeft nood aan een duurzame visie op mobiliteit. De federale overheid kan hierin voorop gaan door duidelijke keuzes te maken: nadruk moet liggen op de uitbouw van **maximale intermodaliteit rond het spoornet**. Dit betekent: uitbouw van het voorstedelijk net. Die voorstadsnetten bestaan in feite al. Er moet alleen terug frequenter op gereden worden, oude en nieuwe stations dienen geopend te worden. **Het Gewestelijk Expresnet (GEN)** in en rond Brussel is het bekendste voorbeeld en is momenteel in ontwikkeling. Om deze ontwikkeling te versnellen en teneinde de nodige infrastructuurwerken te kunnen uitvoeren in het voorstadsnet, moet de volgende regering hiervoor meer en sneller geld vrijmaken. Ook rond grote steden als Antwerpen, Gent en Luik moeten de bestaande lijnen maximaal ingezet worden voor het stadsvervoer. De grote spoorstations moeten maximaal aansluiten op het tram- en busverkeer en op de fiets. Het autoverkeer moet niet naar de grote spoorstations worden geloodst. Parkings kunnen wel aan de voorstedelijke opstapplaatsen worden ingericht. Spoorlijnen die in onbruik zijn geraakt, kunnen terug in gebruik worden genomen.

7. Rationaliseer het autoverkeer

Binnen een rationalisering die moet gebeuren voor alle verkeersstromen, is zeker de huidige automobiliteit (zowel voor personen als vrachtverkeer) niet houdbaar. Ze weegt te zwaar op het klimaat (door emissies), op de gezondheid van de omwonenden (door onder meer fijn stof en lawaaihinder), op landschap en biodiversiteit (door versnippering) en op de economische ontwikkeling (door congestie). Bovendien is de auto het meest onveilige vervoermiddel. De milieubeweging wil een hervorming van alle autogerelateerde heffingen, belastingen en accijnzen zodat ze allen samenwerken om een absolute daling van de autokilometers en uitstoot te krijgen. Dit betekent concreet dat we in 2011, samen met Nederland een ‘**slimme kilometerheffing**’ invoeren, dat we de belastingvoordelen voor het privaatgebruik van bedrijfswagens wegwerken, zodat elke automobilist op voet van gelijkheid wordt behandeld. De fiscale voordelen voor zuinige wagens worden geharmoniseerd met de stimulansen die de gewesten invoeren. Verder zorgen we via het verkeersreglement (maximumsnelheid) en de rijopleiding dat het verkeer vlotter, maar ook en vooral zuiniger verloopt. We drukken hiermee tevens het aantal verkeersongevallen- en slachtoffers en verlichten de kosten van het wegverkeer voor de sociale zekerheid.

8. Investeer in energiezuinige woningen

De grootste drempel voor gezinnen om hun huis te e-noveren ligt in de basisinvestering. De meest efficiënte wijze om dit te verhelpen is de creatie van een rollend fonds dat de basisinvestering voor e-novatie draagt en zich laat vergoeden uit de gerealiseerde energiewinst. De federale regering zette het “fonds voor de reductie van de globale energiekost” op. De middelen daarvan blijven echter beperkt. We willen dat de middelen van dit fonds moeten significant worden uitgebreid. Het fonds kan gespijsd worden door de overheid en/of de private sector. Er moeten ambitieuze doelstellingen worden ontwikkeld inzake de bouw van **passiefhuizen** en deze dienen fiscaal sterker te worden aangemoedigd. Daarnaast is er dringend nood aan een instrument dat zorgt voor de e-novatie van huurhuizen. De milieubeweging pleit er in dit kader voor dat huurhuizen die niet voorzien zijn van dubbele beglazing op termijn geen toegang meer zouden krijgen tot de private huurmarkt.

9. Draag zorg voor de Noordzee

De afgelopen legislatuur werden de bakens uitgezet voor het **masterplan** van onze elfde provincie. Dit moet nu verder uitgewerkt worden onder leiding van een minister voor de Noordzee. Prioritair is het vastleggen van instandhoudingsdoelstellingen voor de mariene beschermde gebieden en het hieraan koppelen van de opmaak en de uitvoering van beheerplannen. Daarnaast dient het lijstje beschermde gebieden ook afgewerkt te worden. Ook de strijd tegen de vervuiling van de Noordzee moet worden opgevoerd, door de pakkans te verhogen.

10. Reduceer schadelijke stoffen

Tijdens de voorbije legislatuur is werk gemaakt van een eerste federaal **pesticidenreductieprogramma**. Dit is een belangrijke stap in de aanpak van de problemen die het gebruik van pesticiden met zich meebrengen. De milieubeweging pleit voor de verdere invoering en ambitieuzere uitbreiding van het programma. Centrale doelstelling moet zijn het verminderen van de afhankelijkheid van landbouwers en andere gebruikers tegenover deze schadelijke stoffen. Bovendien moet België pro-actief meewerken aan de uitvoering van het nieuwe Europese programma inzake chemische stoffen (**Reach**). Schadelijke stoffen

waarvoor betere alternatieven bestaan moeten van de markt worden verwijderd. Bovendien moeten consumenten beter worden geïnformeerd over de mogelijke nadelige effecten van chemische stoffen in diverse huis-, tuin- en keukenproducten.

11. Vergroen de ontwikkelingssamenwerking

De strategienota leefmilieu van DGOS (Directie-generaal ontwikkelingssamenwerking) beoogt al enkele jaren de milieurelevantie van de Belgische samenwerkingsinterventies te verhogen. De doelstelling is ambitieus: minimum 40% van het bestaande budget van de samenwerking zou worden besteed aan interventies die relevant zijn voor het leefmilieu, en 5% moet als **specifieke doelstelling de bescherming van het leefmilieu** hebben. Relevantie voor het leefmilieu zou ook systematisch worden gescreend en opgevolgd

De statistieken van 2005 tonen aan dat DGOS slechts 1,8% van de financiering aan milieu heeft besteed. BBL vraagt dat in de volgende legislatuur meer inspanningen zouden worden gedaan om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. Dat betekent onder andere dat in de administratie en het kabinet hiervoor meer capaciteit worden voorzien. België zou al een hele stap vooruit zetten door de eigen financiële engagementen na te komen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de Bonn-verklaring van 2001, waarin België zich engageerde substantiële middelen vrij te maken voor klimaatmaatregelen in het Zuiden. Samen met de ontwikkelingsorganisaties pleiten we echter voor een gevoelige verhoging van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Parallel kan de milieurelevantie van de projecten worden opgeschroefd.

Deze houding moet bovendien consequent worden doorgetrokken in het buitenlands, multilateraal beleid, en in de kredieten die de Delcrederedienst verstrekt.

12. Voer het tweede federaal plan duurzame ontwikkeling uit

Het tweede **federaal plan duurzame ontwikkeling** (FPDO) 2004-2008 bevat heel wat positieve acties, die bovendien op een breed draagvlak kunnen rekenen. Zij kennen echter slechts een begin van uitvoering. De wet voorziet dat er werk gemaakt wordt van een 'derde' FPDO in 2008. Wij vragen dat deze oefening zich beperkt tot een beperkte actualisering van het tweede FPDO en dat de nadruk nu komt op de uitvoering van dit tweede plan en van de nog niet uitgevoerde acties uit het eerste FPDO. De geactualiseerde versie van het tweede FPDO moet onder de volgende legislatuur integraal worden geïmplementeerd.

Een tweede actie onder het beleid inzake duurzame ontwikkeling ligt in de mogelijke hervorming van de **federale raad duurzame ontwikkeling**, waarbij moet worden gestreefd worden naar een brede representativiteit, gecombineerd met een correcte complementariteit met andere federale adviesraden en een maximale effectiviteit

13. Verschaf de milieuverenigingen toegang tot de rechtbank

In de Belgische rechtsspraak worden milieuverenigingen op systematische wijze de toegang tot de rechtbank geweigerd, waar zij wensen op te komen voor het verdedigen van milieubelangen. Deze rechtsspraak is strijdig met **internationale afspraken** ter zake. Meer bepaald de conventie van Arhus voorziet (naast andere thema's) in de gegarandeerde toegang tot de rechtbank voor milieuverenigingen. In 2006 is België hiervoor reeds op de vingers getikt. Zowel het gerechtelijk wetboek als de wetgeving op de Raad van State moeten worden aangepast en in overeenstemming gebracht met de bepalingen uit het Verdrag van Arhus.